

Ivan Janjić • Ivan Pavlović • Ilija Barišić • Magdalena Mrčela • Valentina Šinjori

TRAGOM TEKSTA 1/4

**INTEGRIRANA
RADNA BILJEŽNICA**

**ZA HRVATSKI JEZIK U PRVOME RAZREDU
ČETVEROGODIŠNJIH STRUKOVNIH ŠKOLA**

Ivan Janjić • Ivan Pavlović • Ilija Barišić
Magdalena Mrčela • Valentina Šinjori

TRAGOM TEKSTA 1/4

Integrirana radna bilježnica za Hrvatski jezik u prvome razredu
četverogodišnjih strukovnih škola

1. Izdanje

2025.

Raznovrsnost tekstova

► Pročitaj sljedeći tekst pa odgovori na pitanja koja slijede.

Društvo kojim upravljaju djeca loše je kao i društvo kojim upravljaju muškarci

(...) Napadnuti profesor je, u to nema nikakve sumnje, žrtva filijarhata u Hrvatskoj. Naime, kao što (većina) žena i djevojaka, koje zlostavljaju i tuku njihovi muževi, braća ili očevi nisu tek žrtve svojih poimeničnih zlostavljača, nego su i žrtve patrijarhata – društva u kojem muškarci imaju pravo na istinu – tako ni profesor (...) nije samo žrtva svojih zlostavljača, nego je i žrtva filijarhata – društva u kojem djeca imaju pravo na istinu. Patrijarhat smo naslijedili, njime su prožete naše formalne i neformalne institucije, kao i načini mišljenja i življenja, dok je filijarhat djelomično pošast novog doba. Već je i samo djetinjstvo relativno novi koncept i izum (ne biste vjerovali, ali prije dvjesto godina djetinjstvo nije postojalo u društvenoj svijesti, niti se doživljavala razlika između djece i odraslih), a filijarhalni načini društvenog funkcioniranja proizlaze i iz same biti modernog kapitalizma. Djeca su vrlo skupa, djeca mnogo troše, cijelo društvo upravljeno je prema njihovoj dobrobiti i napretku. Djeca rastu, stalno im

trebaju nove cipele, hlače, majice. Djeca se razvijaju, trebaju im novi gadžeti, mobiteli, strojčeki koji svijetle i rade piju-piju... Ciklusi djetinjstva idealni su ciklusi zrelog kapitalizma. Smisao marketinga i ekonomske propagande je u tome da roditelji, ili svi odrasli, stalno budu ucijenjeni dječjom dobrobiti. Ni državi takva ucjena nije mrska: građani su poslušniji i lojalniji ako su zabrinuti za svoju djecu...

Filijarhat proizlazi iz iste vrste primitivne, pojednostavljujuće svijesti kao i patrijarhat. Kao što muškarac ima pravo nad ženom i nad cijelom obitelji, tako i dijete (ili djeca) ima pravo nad društvenom zajednicom. (...) Filijarhat kao i patrijarhat računa na to da se njegove žrtve neće usuditi da proturječe. Pritom, filijarhat nije ni lijevi ni desni. Premda iza većine djevojčica i dječaka koji bi vas zlostavljali stoji agresivni patrijarhalni otac, koji će vam razbiti nos pobunite li se protiv njegova mezimčeta. Ali i majka, koja će vam također razbiti nos...

(Miljenko Jergović, www.jergovic.com)

1. Koji je događaj potaknuo autora da napiše ovaj tekst?

2. Koja je glavna autorova tvrdnja (teza) i kako je argumentira?

3. Što je prema autorovu mišljenju „filijarhat”? Po čemu je sličan patrijarhatu?

4. Kako se s vremenom mijenja odnos prema djetinjstvu?

5. Kako prema autorovu mišljenju moderni kapitalizam utječe na društvo, osobito s obzirom na temu teksta?

6. Što ovaj tekst govori o problemu nasilja i zlostavljanja u školi i društvu općenito?

7. Koji je tvoj stav o idejama koje iznosi ovaj tekst?

- Pročitaj sljedeće tekstove i odgovori na pitanja.

Prvi tekst

Fernando Aramburu, *Čiope*

Od početka mojih nastavničkih aktivnosti živci bi mi popuštali na sve što nije bilo striktno dolazak u školu, odrađivanje nastave i nestajanje u vidu magle. Kao novajlija, isprva sam rado sudjelovao u raznim školskim razmjenama sa školom iz Brena; u četvrtoj sam se godini ostavio toga. Sjednice nastavnčkog vijeća i roditeljski sastanci jednostavno me guše. Od ispravljanja ispita i sastavljanja izvješća probada me jetra. Uvijek ista naklapanja u zbornici izazivaju mi mučninu koju na jedvite jade susprežem. Sebe ne smatram čovjekomrscem, premda jedan dio kolega u to vjeruje. Jednostavno sam umoran. Jako umoran. Mnogo toga me umara, naročito svakodnevni doticaj s ljudima koji me ne zanimaju. I kad me izbacе iz moje ustaljene satnice, to je kao da su me zapljusnuli kantom hladne vode dok spavam.

Nisam vješt u nametanju stegе. To nije moje područje. Ma što nalagale odgojne smjernice, ja nisam u školi radi toga da tinejdžere učim lijepom ponašanju, nego zato da održim nastavu, za što se pripremam i za što me plaćaju. Ako su doista zainteresirani za odgoj svoje djece, roditelji bi pod hitno trebali angažirati zaštitare oboružane palicama i suzavcem, obučene da održavaju red u razredima dok profesori usredotočeno obavljaju svoj posao, sasvim nalik ostatku školskog inventara. Pa zar itko očekuje da školska ploča ili projektor rade reda?

(Ulomak iz suvremenoga romana. Roman je nazvan prema pticama koje glavni lik često promatra, koje ga smiruju i o kojima razmišlja u ključnim životnim situacijama.)

1. Odgovori punom rečenicom tko je pripovjedač u ovome ulomku.

2. Kakav je lik ovoga ulomka? Zaokruži pridjeve koji se odnose na njega.

iskren – neiskren

entuzijastičan (u vezi s poslom) – pasivan (u vezi s poslom)

ekstrovertiran – introvertiran

vedar – ogorčen

3. Svaki svoj odabir iz prethodnoga zadatka argumentiraj primjerom iz teksta.

4. Odgovori s pomoću jedne ili više rečenica što glavni lik voli u svojem poslu, a što ne voli.

5. S čime se u drugome ulomku uspoređuje glavni lik? Slažeš li se sa stavovima koje iznosi? Obrazloži.

Drugi tekst

ČIOPE, čiopa, *Apus apus*

čiope (lat. **cypela*, **cylepa* < grč. κύπελλα: obalna lastavica) (*Apodidae*), por. ptica iz reda čiopašica (*Apodiformes*). Slične lastavicama; tamna su perja, vrlo kratkih nogu, prstiju upravljenih naprijed za hvatanje po zidovima i stijenama. Odlični letači dugih, šiljastih krila, duboko urezana repa; selice. Više od 75 vrsta nastanjuje cijeli svijet. U hrvatske krajeve zalaze 3 vrste: čiopa (*Apus apus*), česta u gradovima, glasa se reskim pištanjem; bijela čiopa (*Apus melba*) odozdo je bijela, najčešća u planinskim predjelima; smeđa čiopa (*Apus pallidus*), slična je čiopi, s kojom često leti. Porodici čiopa pripadaju i čiopice (*Collocalia*), raširene od Indije do Australije, poznate po gnijezdima od svoje ljepljive pljuvačke, koja su cijenjena poslastica.

1. Usporedi prvi i drugi tekst s obzirom na namjenu, vrstu i strukturu.

Što je jezik i čemu služi?

1. Procijeni s pomoću tablice svoje slušateljske vještine. Za svaku navedenu slušateljsku naviku znakom + označi razinu njezine učestalosti koja se odnosi na tebe.

Prebroji bodove prema uputama za bodovanje koje se nalaze ispod tablice i protumači svoj rezultat.

Navedi što možeš učiniti kako bi poboljšao/poboljšala svoje slušateljske vještine.

SAMOPROCJENA SLUŠANJA							
Navika		Učestalost					Rezultat
		gotovo uvijek	redovito	ponekad	rijetko	gotovo nikada	
1.	Puštaš da ti misli odlutaju.						
2.	Prepuštaš se okolinskim smetnjama.						
3.	Pokušavaš zapamtiti sve što govornik kaže.						
4.	Odbijaš teme kao nezanimljive prije slušanja govornika.						
5.	Glumiš da obraćaš pozornost.						
6.	Zaključuješ unaprijed o govornikovo namjeri.						
7.	Procjenjuješ da je govornik u krivu prije nego što ga poslušаш.						
8.	Donosiš sud o govorniku na temelju njegova izgleda.						
9.	Ne obraćaš pozornost na govornikove dokaze.						
10.	Usredotočen/Usredotočena si na govornu izvedbu više nego na temu o kojoj se govori.						

Ukupno: _____

Bodovanje:

- odgovor *gotovo uvijek* 2 boda
- odgovor *redovito* 4 boda
- odgovor *ponekad* 6 bodova
- odgovor *rijetko* 8 bodova
- odgovor *gotovo nikada* 10 bodova

Tumačenje rezultata:

< 70 bodova Trebaš znatno vježbati slušanje.

71 – 90 bodova Slušaš dobro.

> 90 bodova Slušaš izuzetno dobro.

(Prema: S. E. Lucas, *Umijeće javnog govorenja*)

2. Predstoji ti slušanje radijske emisije *Generacija „Z”* dostupne u tvojemu digitalnom udžbeniku. Prije slušanja najprije pogledaj ponuđenu tablicu. Tijekom slušanja popunjavaj tablicu u natuknicama.

- Prije slušanja najprije pregledaj ponuđenu tablicu.
- Tijekom slušanja popunjavaj tablicu u natuknicama.

Kako se zove emisija u kojoj je emitirana emisija <i>Generacija Z</i> ?	
Kad je emisija snimljena? Po čemu to zaključuješ?	
Navedi što više obilježja generacije Z za koje si čuo/čula u emisiji.	
Što traži generacija Z od svojih učitelja?	
Što sve generaciji Z donosi tehnologija?	
Koji su problemi s kojima se susreću pripadnici generacije Z?	
Koji problem otvara priča o radu učenika koji je profesor smatrao jako dobrim?	
Kako se može spriječiti varanje putem interneta?	
Koje su prednosti dobrih čitača pri korištenju internetom?	
Kako je emisija koncipirana?	
Kojoj vrsti radioemisija pripada emisija <i>Generacija Z</i> ? Objasni i argumentiraj.	
Po čemu se, na temelju navedenoga u emisiji, osjećaš pripadnikom generacije Z?	
Kako se u radioemisiji zadržava pozornost slušatelja?	
Usporedi tekstove koji se čitaju i one koji se slušaju. Navedi sličnosti i razlike, prednosti i nedostatke svakoga od njih.	

3. Osmisli scenarij za kratak radioprilog u kojemu bi predstavio/predstavila svoj razred. (Možeš se koristiti različitim vrstama radijskoga izraza – viješću, reportažom, intervjuom, portretom, komentarom, metodom *vox populi*...) Osmisli naslov koji će privući slušatelje. Snimi audiozapis na temelju scenarija.

Poštujmo našu jezičnu normu

Ivan Tot, *NEPOSLANA PISMA: PISMO DJEDU BOŽIČNJAKU*

Dragi Djede Božićnjače,

Prvo, želim ti zahvaliti na svim darovima što si proteklih godina davao mojoj mami i mome tati da ih poklone meni. Znam da imaš jako puno posla i da ne stigneš sve obići u jednoj noći pa ti unaprijed daš mami i tati poklone. Bio sam dobar cijelu godinu i to možeš pitati mamu i moju učiteljicu Jadranku i časnu Mariju Bernardicu. Curu još nemam. Sviđa mi se jedna Ana iz razreda. Sad imam već osam godina i idem u treći razred. Prvo sam polugodište prošao s pet. Imam samo četiri iz matematike. Volim puno čitati i naučio sam dobro pisati kao što vidiš. Samo me ponekad malo muče slova č i ć. nadam se da ćeš moje pismo dobro pročitati. Ne smiješ ništa zaboraviti. Jako mi je važno da mi sve što ti napišem doneseš za Božić. Samo ne smiješ ništa reći mami i tati. Ovaj put te molim da ti sam daš poklone. Evo što ja hoću za Božić:

- veliku Milka čokoladu za moju učiteljicu Jadranku
- olovku koja piše crveno
- gumene medvjediće za časnu Mariju Bernardicu
- autič na baterije
- drva za ložiti peč
- da tata više ne pije
- čizme za seku
- da mama nađe posao
- kompjutor i igrice
- da me Ana voli
- da tata ne tuče seku
- veliki plavi kišobran
- da se mama ne plače
- ~~da popravimo fiću~~
- novi auto crveni brzi
- da me drugi u školi ne zovu Žgoljo
- da svi budemo sretni i zdravi.

Imam ja još želja, ali ove su mi najvažnije. Nadam se da ćeš ih ispuniti. Pozdravi puno svoje jelene, Baku Božićnjak i tvoje pomoćnike patuljke tamo na Sjevernom polu. Valjda bude moje pismo došlo do tebe do Božića. Idem odmah van čekati poštara. Dat ću mu pismo da ti odnese kad ga vidim. Hvala ti puno i sretan ti Božić!

Puno te pozdravlja,

Goran Gogo

(Ekran priče_04, 2006., urednik Drago Glamuzina)

1. Tko je pripovjedač u ovoj priči?

- A. dječak Goran
- B. Drago Glamuzina
- C. Ivan Tot
- D. objektivni sveznajući pripovjedač

2. Koja je vrsta karakterizacije dominantna u prikazu dječakova lika?

- A. etička
- B. fizička
- C. psihološka
- D. socijalna

3. Objasni svoj odgovor na 2. pitanje s pomoću jedne ili nekoliko rečenica.

4. Koga apostrofira dječak?

- A.** Anu iz razreda
- B.** djeda Božićnjaka
- C.** sestru Bernardicu
- D.** učiteljicu Jadranku

5. Zašto pisac ove priče namjerno nije poštovao norme hrvatskoga standardnog jezika?

- A.** da bi pokazao koliko Goran voli svoju obitelj
- B.** da bi istaknuo važnost Goranovih želja
- C.** da bi vjerno karakterizirao Goranov lik
- D.** da bi pokazao da je Goran loš učenik

6. Popunite tablicu.

[illegible]

Pavao Pavličić, *Dobri duh Zagreba*

- Pročitaj i završetak Pavličićeva djela i doznaj o sudbini Valentina Kneza i njegove statistike zločina. Potpuno samostalno nastavi čitati i odaberi strategiju čitanja koja ti najviše odgovara:

a) pregledavanje teksta, b) primjenu prethodnoga znanja, c) predviđanje, d) postavljanje pitanja (izvođenje zaključaka i tumačenja), e) stvaranje vizualnih prezentacija (vođenje bilježaka), što uključuje i izradu umnih mapa, tablica, shema, crteža i sl.

Naravno, možeš i kombinirati određene strategije čitanja.

čitateljske bilješke

Ali, tada su se počele događati nepredviđene stvari. Bio je početak ljeta, Valentin je pomišljao kako će sada najzanimljivije vijesti dolaziti s mora. Međutim, tada, u lipnju, primijetio je da su zločini postali nekako čudni. Bio je zbunjen.

Bila su to neka sasvim malena odstupanja od utvrđenoga ritma, tako mala da ih je i Valentin Knez jedva primijetio: ubojstvo koje je, prema predviđanjima, trebalo biti izvršeno nožem, počinjeno je iz revolvera. Statističar je zaključio da mu proračun nije bio dobar, pa je počeo provjeravati. Ipak, proračun bijaše valjan.

Onda je nekoliko zločina uranilo: umjesto da se zbudu poslije podne, zbili su se ujutro, umjesto da se zbudu ujutro, zbili su se navečer uoči toga dana, umjesto da se zbudu za tri dana, dogodili su se već danas, Valentin Knez bio je iznenađen i uplašen. Doduše, okolnosti pod kojima je do zločina dolazilo još su uvijek bile prema predviđanjima, izvršilac i žrtva također, ali je statističar ipak bio ozbiljno zabrinut. Provjeravao je i provjeravao, i uvijek je dolazio do zaključka da nije pogriješio on, nego da je u živome tkivu grada, u njegovu tijelu, počelo dolaziti do preskakanja, trzaja i nervoznih tikova.

Onda, jednoga jutra, 14. lipnja, kad je otvorio novine, morao se nasloniti na stup, dok je stajao na trešnjevačkoj tržnici, čitajući. Na Kalinovici, u novogradnji, nekoga su čovjeka ubili žena i sin, velikim kuhinjskim nožem. Valentin Knez stajao je dišući ubrzano. Sasvim se jasno sjećao da je do tog ubojstva trebalo doći tek 28. rujna, doduše u istoj obitelji, ali ne na Kalinovici, nego u Livadićevoj ulici. Valentin Knez polako je išao kući, znajući da mu ni ne vrijedi gledati u bilješke. Ritam se remetio. Ipak, još je uvijek postojala mogućnost da je to samo incident: ali oni maleni poremećaji prethodnih dana statističara su duboko onespokojavali. Valjalo je pričekati.

Sutradan rano ujutro, dok je otvarao novine, ruke su mu se tresle. I, da: tamo, na stranici gdje je kriminalistička rubrika, stajala je vijest: u vrtnoj restauraciji, u Medulićevoj, šef sale je, oko deset navečer, u stražnjoj prostoriji, ubio svoga znanca, također ugostiteljskog radnika, u sporu oko nekog novca. To uopće nije bilo predviđeno: ni počinitelj, ni mjesto, ni oruđe; u Medulićevoj je do nekoga zločina trebalo doći tek za godinu dana. Valentin Knez stajao je zbunjen i uplašeno gledao oko sebe. Ali, ne, to još nije sve; dogodilo se i ubojstvo u Jarunu: u susjedskoj svađi netko je pucao, ubijen je bračni par. Također nepredviđeno. Valentin Knez išao je ulicom polako, zaboravivši kamo je krenuo. Više nije bilo sumnje: ritam bijaše poremećen. Statističar je gledao oko sebe, tražeći na licima ljudi potvrdu za tu misao. Oni kao da nisu ništa slutili. Ipak, njega gotovo da je bilo strah da bi mu tkogod mogao pritrčati i zariti mu nož u grudi. Jer, to je sada bilo moguće.

Sada je bilo moguće sve i sve se moglo očekivati. Životni ritam grada bio je poremećen, bio je otvoren put kaosu i krvoproliću: kad je nestalo prirodnoga zakona, sve se moglo očekivati, svakog je časa moglo doći do sasvim neuvjetovanih, proizvoljnih i nelogičnih zločina. Bio je u ljudi poremećen spasonosni osjećaj ritma, oni su bili nezaštićeni, nisu znali odakle da se nadaju zlu. Zato su se bojali i zato će – to je Valentin Knez znao – uskoro i sami početi napadati. I zločina će biti sve više. Nije smio ni pomisliti kako će izgledati Zagreb: posvuda krici, krv i prosuti mozak.

Valentin Knez zatvorio se u sobu i pušio. Bio je očajan i grozničavo je razmišljao. Mije ga zanimalo što je promjenu izazvalo, stoje prouzročilo poremećaj ritma, razmišljao je o tome može li se ritam spasiti. Samo nakratko, u prvi mah, opet je pomislio da proračuni ne valjaju, pa čak, na trenutak, da ne valja ni cio sustav. Ali to je brzo morao odbaciti: radio je u vijestima javljao o sve novim, neobično mnogobrojnim i sve okrutnijim zločinima. Mije mu bilo do sistema, bilo mu je do Zagreba. Ipak, ako ga ne spasi sistem, neće ga spasiti ništa. Opet je uronio u papire.

Nekoliko dana sjedio je zatvoren u sobi, izlazio je samo da nakupuje novina, a svaki je sat slušao vijesti. U duhanskome dimu, iza spuštenih zastora, u svjetlu svjetiljke sa zelenim sjenilom, unosio je nove zločine u sistem i ispitivao njihov odnos prema njemu, način i ulogu njihova odstupanja od pravila, utvrđivao sustav što ga nova nedjela čine među sobom i njegov odnos prema starome sistemu, njihove sličnosti i razlike. Bio je to strahovito naporan posao, ali Valentinu Knezu je svijest grozničavo radila, on se žurio da shvati, jer je znao da se tu radi o odlučujućim trenucima.

Razvrstavao je kolone, pokušavao ovako i onako, slagao i ponovno razbijao tablice, pravio grafikone, izrađivao shematske planove grada i unosio raznobojnim olovkama nove zločine, razmatrao njihovu učestalost. Pisao je i pisao, crtao. Pravio eksperimente. Pretpostavljao. Izmišljao imaginarne zločine i zločince, najnevjerojatnije mogućnosti. Trajalo je to nekoliko dana, bio je blijed, i podočnjaci su mu bili modri. U zoru 20. lipnja digao je zastore i duboko udahnuo zrak.

Sutradan ujutro, ruke su mu se opet tresle dok je otvarao novine. Tražio je, zatim uze čitati kratku vijest pod krupnim naslovom UBOJSTVO U NEHAJSKOJ: *Noćas oko dva sata, nepoznati zločinac usmrtio je tvrdim, najvjerojatnije drvenim predmetom, u Nehajskoj Josipa Jazbeca starog 51 godinu, sa stanom u istoj ulici. Uzrok zločina nije poznat, ali se, kako su nam rekli predstavnici istražnih organa, najvjerojatnije radi o pljački. Istraga je u toku.*

Iako su mu se ruke još uvijek tresle, Valentin Knez je osjećao spokojstvo. Ubrzanje ritma bio je jedini izlaz. Knjigu više neće moći objelodaniti. Ipak, čutio se jakim, možda i jačim no prije, jer je znao da vrši svoju dužnost prema društvu, prema ljudima oko sebe i prema svome Zagrebu. Gurnuvši novu držaljicu za sjekiru dublje pod krevet, on provjeri mjesto akcije za tu večer, a zatim na novi fascikl počeo pažljivo ispisivati naslov: ISPRAVCI RITMA.

Wolfgang Herrndorf, *Čik, najbolje ljeto od svih*

► Pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

I nakon toga sam postao Psiho. Skoro godinu dana, svi su me tako zvali. Čak i na nastavi. Čak i dok su profesori bili prisutni. „Ajmo, Psiho, igrati! Možeš ti to, Psiho! Lijepo dodaj loptu!“ I to je prestalo tek kad je André došao u naš razred. André Langin. Lijepi André.

André je pao razred. Već je prvi dan kod nas imao curu, a onda je svaki tjedan imao novu, i sad je baš skupa s jednom Turkinjom iz paralelnog razreda koja izgleda kao Salma Hayek. Čak je i na Tatjanu bio kratko bacio oko, to me skroz izluđivalo. Nekoliko dana njih su dvoje neprestano razgovarali, po hodnicima, pred školom, na školskom dvorištu. Ali mislim da se na kraju ipak nisu spetljali. To bi me bilo ubilo. Jer u nekom su trenutku prestali razgovarati, a nedugo zatim čuo sam kako André objašnjava Patricku zašto se muškarci i žene ne slažu, lude znanstvene teorije o kamenom dobu, sabljozubim tigrovima, rađanju djece i svemu tome. I zbog toga sam ga mrzio. Od prvoga sam ga trenutka luđački mrzio, mada mi to uopće nije bilo lako. Jer André baš i nije najbistrija voda u potoku, ali nije ni skroz plitak. Zna nekad biti skroz drag, ima u njemu nešto opušteno i izgleda, kao što sam već rekao, prilično dobro. I što je još gore, stanuje samo jednu ulicu dalje od nas, u Waldstrasse 15. Obitelj Langin ondje ima golemu kuću. Njegov tata je političar, gradski vijećnik ili tako nešto. Jasno. A moj tata kaže: „Taj Langin misli da je velika faca! Jer i on je sad u Slobodnoj demokratskoj stranci. Oprostite, ali bljuje mi se.“

Kad je André tek došao u naš razred, išli smo na terensku nastavu negdje južno od Berlina. Uobičajeni izlet u šumu. Ja sam se vukao daleko iza svih ostalih

i promatrao prirodu. Jer to je bilo u vrijeme kad smo upravo izrađivali herbarij, i ja sam se neko vrijeme zanimao za prirodu. Za stabla. Ispred mene su se svi smijali, čuo sam smijeh Tatjane Cosic, a dvjesto metara iza Maik Klingenberg klipše kroz šumu i promatra usrani raspored listova u prirodi. Onda smo stali pored tristo godina starog graba, kojega je neki Fridrik II. Veliki ondje posadio, i profesor je pitao zna li netko koje je to stablo. I nitko nije znao. Osim mene, naravno. Ali nisam ni ja toliko munjen da pred svima priznam da znam da je to grab. Jednako tako mogao sam odmah reći: Zovem se Psiho i imam problem. Ali to da svi stojimo oko stabla i nitko ne zna koje je to stablo jednako me bacilo u depru.

I tu polako prelazim na stvar. Pod taj je grab Fridrik II. Veliki postavio i nekoliko klupa, da se tamo može sjesti i piknikirati, i točno to smo napravili. Slučajno sam završio za stolom Tatjane Cosic. Dijagonalno preko puta mene André, lijepi André, objema rukama desno i lijevo obgrlio Lauru i Marié oko ramena. Kao da im je najbolji prijatelj, s tim da im uopće nije bio prijatelj. U naš je razred došao prije manje od tjedan dana. Ali njih se dvije nisu bunile. André cijelo vrijeme ništa nije govorio, samo je sanjivim pogledom gledao u daljinu, i onda je pogledao mene, malo razmislio, i rekao nikomu posebno, ali posve sigurno ne meni: „Zašto njega zovu Psiho? Pa totalno je dosadan.“ Laura i Marie odvalile su od smijeha na tu vrhunsku šalu, i budući da je to ispao toliki uspjeh, André je još jedanput ponovio svoju rečenicu: „Da, stvarno, zašto se ovaj apaurin zapravo zove Psiho?“ I od tada se opet zovem Maik. I još je gore negoli je bilo prije.

1. U kojemu primjeru pripovjedač o sebi nakratko pripovijeda u trećemu licu?

- A. *I to je prestalo tek kad je André došao u naš razred.*
- B. *Ali mislim da se na kraju ipak nisu spetljali.*
- C. *„Da, stvarno, zašto se ovaj apaurin zove Psiho?“*
- D. *(...) a dvjesto metara iza Maik Klingenberg klipše kroz šumu.*

2. Koji je najveći razlog Maikove ljubomore prema Andréu?
 - A. Otac mu je bogati političar.
 - B. Djevojke ga smatraju privlačnim.
 - C. Boji se da bi se njegova simpatija mogla zaljubiti u njega.
 - D. Andréa svi vole jer je duhovit.
3. Tko je Maikova simpatija?
 - A. Salma Hayek
 - B. Tatjana
 - C. Marie
 - D. Laura
4. Koja je riječ koju Maik upotrebljava dio učeničkoga žargona?
 - A. sabljozubi
 - B. bljuje
 - C. piknikirati
 - D. depra
5. Na koje Maikove navodne osobine André aludira kada ga naziva apaurinom?
 - A. na hiperaktivnost
 - B. na smirenost i nezanimljivost
 - C. na pretjeranu otvorenost
 - D. na prijetvornost i glumatanje

► Pročitaj sljedeći tekst i odgovori na pitanja.

Potrebu za pripadanjem učenik zadovoljava u skupinama sa suučenicima putem prihvaćenosti ili poželjnosti. Katz i McClellan (1997) naglašavaju da se popularnost, koja se najčešće naziva sociometrijski status, odnosi na razinu u kojoj je učenik prihvaćen i koliko ga simpatiziraju suučenci. Sociometrijski status pozitivno je povezan s atraktivnošću učenika. Učenik koji ima odličan školski uspjeh, uspjeh u sportskim aktivnostima,

veće učiteljeve simpatije, učenik „zvijezda“ (Newcomba i Bukowski, 1983; prema Klarin, 2006) ima pozitivan socijalni status. Popularni učenici radije sudjeluju u interpersonalnim interakcijama i druže se u većim skupinama.

(Huklek, K. 2017. Socijalni odnosi učenika u razredu (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:732528>)

1. Kako učenici zadovoljavaju potrebu za pripadanjem?
 - A. druženjem i dopisivanjem
 - B. prihvaćenošću i poželjnošću
 - C. ulizivanjem i iskorištavanjem
 - D. građenjem jakog karaktera
2. Koji je jednostavniji naziv za sociometrijski status?

3. Napiši vlastitu definiciju popularnosti.

4. Što za tebe znači pridjev *atraktivan*? Komentiraj poklapa li se tvoje viđenje atraktivnosti s onim koje uočavaš u ovome tekstu.

5. Izdvoji barem dva lika iz ulomka romana *Čik* koje smatraš atraktivnima. Objasni na čemu se temelji njihova atraktivnost.

6. Pronađi primjer u tekstu podupire činjenicu da se Maik bolje osjeća sam ili izvan velikih skupina. Obrazloži zašto je tomu tako.

Tradicionalni lirski oblici: himna, oda, elegija

I. Pročitaj sljedeće pjesme i odgovori na pitanja.

Lijepa naša domovino,
Oj junačka zemljo mila,
Stare slave djedovino,
Da bi vazda sretna bila!

Mila, kano si nam slavna,
Mila si nam ti jedina.
Mila, kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina!

Teci Dravo, Savo teci,
Nit' ti Dunav silu gubi,
Sinje more svijetu reci,
Da svoj narod Hrvat ljubi.

Dok mu njive sunce grije,
Dok mu hrašće bura vije,
Dok mu mrtve grobak krije,
Dok mu živo srce bije!

1. Što je tema ove pjesme?

2. Izdvoji tri epiteta kojima lirski subjekt opisuje domovinu u prvoj strofi.

3. Pronađi i objasni kontrast u drugoj strofi. Posluži se svojim znanjem zemljopisa.

4. Koji prirodni element dominira u trećoj strofi?

5. Objasni kakvim se pjesničkim slikama pjesnik služi u posljednjoj strofi.

6. Istraži kako se zove figura ponavljanja na početku stihova u istoj strofi. Što se njome postiže?

Dopuni rečenice točnim izrazima.

7. Pjesma se sastoji od _____ strofe koje su po obliku _____. Njezin je stih _____, što znači da se rimuje. Po vrsti ova je pjesma _____, a pripada tradicionalnomu obliku _____.

8. Ovu je pjesmu napisao _____, a uglazbio _____. Poznata je po dvama nazivima: _____ i _____.

Friedrich Schiller, *Oda radosti*

Radost, divni dar Božanstva, dijete polja nebeskih,
Tvojim žarom opijeni stupamo do praga tvog.

Kad nas tvoja moć izmiri, nestat mora razdor sav.
Svaki čovjek brat je drugom, tvoj kad divni slijedi put.

Svaki čovjek koji sreću vjernog prijateljstva zna,
Svaki koji zna za ljubav nek' nam svoj pridruži glas.

Sve što može jedno biće na toj zemlji svojim zvati.
Kom to nije dano, bijednik taj za radost neće znati.

1. Koju značajnu temu tipičnu za ode opjevava ova pjesma?
 - A. domovinsku zahvalnost
 - B. pobjedu
 - C. radost
 - D. rat
2. Što ima moć smirivanja razdora?
 - A. milost
 - B. nada
 - C. nebo
 - D. radost
3. Koja se pozitivna ljudska osobina ističe u drugoj strofi?
 - A. borbenost
 - B. hrabrost
 - C. opraštanje
 - D. zajedništvo
4. Koja su dva glavna motiva u trećoj strofi?
 - A. vjernost i prijateljstvo
 - B. prijateljstvo i ljubav
 - C. ljubav i opraštanje
 - D. prijateljstvo i zajedništvo
5. Kakav je čovjek koji nije radostan?
 - A. bijedan
 - B. nepotpun
 - C. povučen
 - D. usamljen

Nikola Milićević, *Modra elegija*

Postojala si, živo i modro, trenutak.
 I nestala si.
 I ništa od sebe nisi ostavila. Ni dah u zraku.
 Ni miris u lišću. Ni oblik svoj u vjetru.
 Ništa. Tvoj trzaj je bio brz i odlučan.
 A ja evo mučim sva čula, da oživim
 ovaj uzavreli čas. Onaj oštri bljesak
 tvoje prisutnosti. Gledam more i nebo
 i tražim boju tvojih zjenica. Slušam lahor
 (s juga dolazi) i lovim u njemu
 val tvoga glasa. Pipam vrške svojih prstiju,
 nije li možda, bar malo, na njima ostalo
 leda od tvoje vatre, pepela tvoje ljubavi?
 Tražim dušu tvoju u duši tišine,

krv tvoju u svojoj krvi, prisutnost tvoju
 u svojoj odsutnosti. Ali ništa. I nigdje.
 I sjećanje je nemoćno pred tvojim
 modrim letom. Ni ono nije moglo
 zadržati ništa od tvoje plahe pojave,
 od tvog toplog plavetnila.
 I more šumi modro. A tebe nema.
 I dan šumori modrinom daljine i neba.
 I vedro je. I toplo. A mene nema.
 I ne znam gdje si, ni gdje sam.
 Nitko te više ne pozna. I nema te nigdje.
 Ni na nebu. Ni u moru. Ni u ovoj
 modroj elegiji, koja te uzalud traži.

1. Koji je osjećaj lirskoga subjekta dominantan u pjesmi?

2. Izdvoji stihove iz kojih se može iščitati osjećaj potpunoga gubitka.

3. Kako lirski subjekt pokušava oživjeti prisutnost voljene žene?

4. Koja se figura krije u primjeru „leda od tvoje vatre”? Protumači njezino značenje u kontekstu pjesme.

5. Pokušaj objasniti zašto se pjesnik u oslikavanju emocija služi slikama s plavom bojom. Inspiriraj se slikom.

6. Objasni zašto je ova pjesma elegija.

Pripovijedanje i pripovjedni tekstovi II

► Pročitaj sljedeći tekst pa odgovori na pitanja.

Ezop, *LISICA I GROŽĐE*

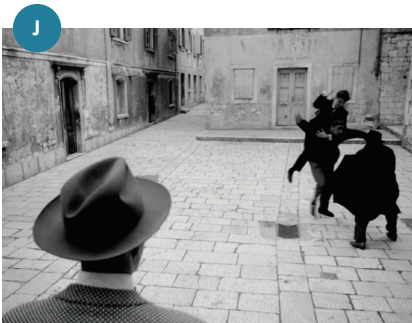
Gladna lija, tražeći sebi hrane, vidje vinovu lozu, pa pod lozom stane. Ogleda je, ima li na njoj roda, da joj gladnoj slatke hrane poda. Ima grožđa, baš krasna. Samo da se i ubrati može. Ali se loza oko brijesta vije, pa je teško do njega doći. Teške brige lisicu sad muče. Ona misli misli svakojake; skočila

bi, da imade krake. Poletjela bi, da imade krila. Mlatila bi, da imade ruke; ali ih nema, pa sad eto teške muke. Vidi lija da se grožđa neće dočepati, protiv srca grožđu se nasmije i reče: „Brala bih te, ali si kiselo, a ja berem samo grožđe zrelo!”

- Na što se od sljedećega odnosi podcrtana riječ u sljedećoj rečenici?
Ali se loza oko brijesta vije, pa je teško do njeg doći.
 - na ubiranje grožđa
 - na rod vinove loze
 - na drvo brijesta
 - na lijino srce
- Što je od sljedećega pouka ove priče?
 - Bez obzira na to koliki se trud uloži, ne može se uvijek doći do željenoga.
 - Ljudi su skloni omalovažavati ono što im je nedostupno.
 - Treba biti domišljat da se dođe do cilja.
 - U životu je važno biti uporan.
- Ova je kratka priča pisana u prozi, ali ima elemente lirske izraza. Što je od sljedećega u ovoj priči bitno obilježje lirike?
 - likovi
 - pouka
 - rima
 - slikovitost
- U kojemu je od sljedećih primjera upotrijebljen neizravni unutarnji monolog?
 - Gladna lija, tražeći sebi hrane, vidje vinovu lozu, pa pod lozom stane.
 - ...skočila bi, da imade krake. Poletjela bi, da imade krila.
 - protiv srca grožđu se nasmije
 - „Brala bih te, ali si kiselo, a ja berem samo grožđe zrelo!”
- Kojoj književnoj vrsti pripada ova priča?
 - bajci
 - basni
 - epigramu
 - kratkoj priči

Film: *Pravda* (Ante Babaja, 1962.)

► Pozorno promotri kadrove iz filma *Pravda* koji je prema noveli Vladana Desnice snimio Ante Babaja 1962. godine.

Zadatak: Poredaj fotografije slijedom radnje pripovijetke:

1.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

► Nakon čitanja pripovijetke i gledanja filma *Pravda* odgovori na sljedeća pitanja.

1. Koliko osoba sudjeluje u radnji priče?

2. Kako koji od njih reagira na zatečenu situaciju (redom pojavljivanja)?

3. Citiraj pripovjedačeve rečenice o pravdi.

4. Ispiši retorička pitanja koja si postavlja pripovjedač.

5. Grupiraj ljude/likove iz priče *Pravda* u skupine (kako ih je nazvao pripovjedač):

- dva egoista: _____
- tri napadača: _____
- četiri isprebijana: _____
- krivci zbog sudjelovanja u tuči: _____
- krivci zbog opuštenog nesudjelovanja: _____
- krivci zbog uplitanja u tuđe i nepoznate poslove: _____
- krivci zbog neuplitanja: _____
- nečovječni i bijesni čovjekoljupci: _____
- krivci zbog samovlasnog uspostavljanja pravde: _____
- krivci zbog sprečavanja da pravda, makar i samovlasno, bude uspostavljena: _____

6. Objasni svoje razmišljanje o mogućnosti donošenja pravednoga suda.

Ray Bradbury, *Fahrenheit 451*

► Pročitaj ulomak iz romana Raya Bradburyja *Fahrenheit 451*.

Montag je položio ruku na ženin lakat. – Možete poći sa mnom.

– Ne – kazala je. – Ipak, hvala vam.

– Brojim do deset – rekao je Beatty. – Jedan. Dva.

– Molim vas – rekao je Montag.

– Nastavite – rekla je žena.

– Tri. Četiri.

– Ovamo. – Montag je povukao ženu.

Žena je mirno odvrtila: – Želim ostati ovdje.

– Pet. Šest.

– Možete prestati brojiti – rekla je. Rastvorila je malo prste jedne ruke, a na dlanu se ukazao jedan jedini maleni predmet.

Obična kuhinjska šibica.

Pri pogledu na nju ljudi su žurno nahrupili van iz kuće. Kapetan Beatty, čuvajući svoje dostojanstvo, polako je uzmaknuo kroz ulazna vrata, a njegovo ružičasto lice gorjelo je i sjalo od tisuća plamenova i noćnih uzbuđenja. Bože, pomislio je Montag, istina

je! Uzbuna je uvijek noću. Nikad danju. Je li to stoga što je vatra noću ljepša? Spektakl veći, predstava bolja? Na ružičastom Beattyjevu licu, sada pri vratima, ocrtavao se tračak panike. Ženina je ruka grčevito stiskala tu jednu jedinu šibicu. Petrolejske su se pare vijale oko nje. Montag je osjetio kako mu u prsima poput srca tuče skrivena knjiga.

– Odlazite – rekla je žena, a Montag se povlačio unatraske kroz vrata za Beattyjem, niza stube, preko travnjaka, po petrolejskom putiću koji se pružao poput traga nekog opakog puža.

Na verandi, na koju je izašla da ih spokojno odmjeri svojim očima, a njezina je mirnoća značila osudu, žena je stajala nepomično. Beatty je kvrcnuo prstima da upali petrolej. Zakasnio je. Montag je zinuo.

Žena na verandi, prepuna prezira prema svima njima, ispružila je ruku i kresnula šibicom po ogradi. Ljudi iz kuća potrčali su niz ulicu.

► U sljedećim je zadacima samo jedan odgovor točan. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

1. Zašto žena na verandi odbija napustiti kuću i sama pali šibicu?

- A. Protestira protiv spaljivanja knjiga i kršenja slobode.
- B. Zato što voli vatru i uništenje.
- C. Ravnodušna je prema životu.
- D. Želi zaštititi svoje knjige.

2. Što simbolizira šibica u ženinim rukama?

- A. njezinu želju za spaljivanjem knjiga
- B. njezin strah i neodlučnost
- C. njezinu odlučnost i prkos
- D. pobjedu vatrogasaca

3. Kako Montag reagira na ženinu odluku da ostane u kući?

- A. Uvjerava je riječima da krene s njim.
- B. Preplašen bježi s mjesta događaja.
- C. Smjesta odustaje i povlači se.
- D. Pokušava je prisiliti da izađe.

4. Zašto se spaljivanja knjiga odvijaju isključivo noću?

- A. Vatra je noću spektaklarnija i zastrašujuća.
- B. Noću je manja mogućnost otpora.
- C. Vatrogasci žele biti manje uočljivi.
- D. Požari su noću sigurniji za ljude.

5. Koju poruku u kontekstu romana šalje postupak žene koja pali samu sebe i svoju kuću?
- A. Borba za slobodu mišljenja vrijedna je žrtve.
 - B. Strah i ponos često vode lošim odlukama.
 - C. Ljudski je život manje vrijedan od imovine.
 - D. Ljudi moraju smireno prihvatiti svoj kraj.
6. Kako Montag doživljava požare koje noću gleda?
- A. kao zastrašujuće podsjetnike na okrutnost sustava
 - B. kao priliku za bijeg iz svakodnevice
 - C. kao rutinsku i monotonu dužnost
 - D. kao inspirativne prizore ljepote
7. Koji su ključni motivi u ovome ulomku?
- A. uništavanje i otpor
 - B. strah i kukavičluk
 - C. ljepota vatre
 - D. mir i spokoj
8. Kako bi se moglo opisati društvo na temelju reakcija ljudi na čin žene sa šibicom?
- A. Društvo je ravnodušno prema emocijama pojedinca.
 - B. Društvo je temeljeno na solidarnosti i podršci.
 - C. U društvu vladaju strah i konformizam.
 - D. Društvo cijeni individualnost i hrabrost.

► Na sljedeća pitanja odgovori s pomoću jedne ili više rečenica.

9. Kako bi se mogao protumačiti ženin prkos i njezina odluku da ostane u kući? Što nam to govori o njezinim uvjerenjima?

10. Kako simbolika vatre u ovome ulomku odražava širu tematsku poruku romana?

11. Zašto se žena odlučila žrtvovati za knjige? Kako bi njezin čin mogao utjecati na Montagovo razmišljanje i buduće postupke?

3. KOJA JE TVOJA PRIČA?

12. Kako opis noćnog prizora – plamenova, ružičastog Beattyjeva lica i petrolejske pare – doprinosi atmosferi i tematici ulomka?

13. Što misliš o Montagovoj reakciji na ženinu smirenost i odlučnost? Kako taj trenutak otkriva njegovu unutarnju borbu?

14. Na koji se način autor koristi kontrastom između ženine mirnoće i kaotične reakcije mase kako bi naglasio ključnu poruku ovoga prizora?

15. Koji su motivi za Beattyjevo inzistiranje na uništenju kuće, čak i nakon što vidi ženin otpor? Kako to odražava ideologiju društva?

16. Kako bi se mogla objasniti simbolika šibice i petroleja u ovome ulomku?

17. Pogledaj završetak filma Fahrenheit (*Ljudi knjige*) na: bit.ly/ljudi-knjige. Protumači taj završni dio filma.

Pripremi se za govorenje / usmeno izlaganje prema smjernicama.

NASLOV IZLAGANJA: *Ja sam čovjek knjiga*

PRIPREMA – SADRŽAJNA RAZINA

1. Zamisli da si ti knjiga (tvoja omiljena knjiga ili neka od knjiga iz dosadašnje lektire koju dobro poznaješ).
2. Predstavi se tako da:
 - u **uvodnome dijelu** kažeš tko te je i kada napisao i što si po vrsti; uvodnu rečenicu osmisli tako da privučeš slušatelje nekim zanimljivim podatkom
 - u **središnjemu dijelu** istakneš sve najbitnije o sebi – kakvu priču nudiš čitatelju, na kojim se mjestima i kada zbiva radnja, kakvi su tvoji likovi i u kakvu su odnosu
 - u **zaključnome dijelu** izrečeš jedan citat iz sebe – knjige koji te dobro predstavlja.
3. Oblikuj u natuknicama plan izlaganja u kojemu ćeš navesti ključne pojmove koji će ti pomoći u izlaganju.

© Alfa IZDANJE

PRIPREMA ZA GOVORENJE

1. Pri govorenju zauzmi stav koji će ti omogućiti normalno disanje.
2. Mijenjaj učinkovito brzinu (tempo) govorenja i jačinu glasa.
3. Pazi na ritam i melodiju rečenica da tvoje govorenje bude prirodno.
4. Pazi da stanke budu smislene i učinkovite.
5. Odredi koje su riječi ključne u tvom izlaganju i kako ćeš ih istaknuti tijekom govorenja.

Planiraj da tvoje izlaganje traje 1 – 2 minute.

Uvježbaj izlaganje, ali ga nemoj učiti napamet. U pripremi će ti pomoći sljedeća tablica:

Tablica za vrednovanje govorenja – za pripremu (samovrednovanje)

TVRDNJA	DA/NE
Započeo/započela sam izlaganje zanimljivom pojedinošću.	
Govorim u prvome licu.	
Predstavio sam se / predstavila naslovom.	
Naveo sam / navela autora.	
Naveo sam / navela kad sam napisana.	
Naveo sam / navela književnu vrstu.	
Jasna je priča kojom vodim slušatelje.	
Jasno sam prikazao/prikazala odnose među likovima.	
Jasno je kad se i gdje zbiva radnja moje priče.	
Završavam izlaganje zanimljivim citatom.	
Moj je govor izražajan, mijenjam tempo i jačinu glasa u skladu s temom.	
Govorim jasno, jezično točno.	
Moje je govorenje prirodno.	
Rečenice smisljeno proizlaze jedna iz druge.	
Držim se zadanoga vremenskog okvira.	

Dalje radite u paru. Snimite svoja izlaganja međusobno mobitelom. Komentirajte izlaganja.

Vrste riječi (uvod)

1. Odredi vrstu svim podcrtanim riječima u pjesmi *Volim i postojim* Petra Graše.

Volim i postojim

Hej, ljubavi, zagrli me, zagrli,
nek' nitko nas nikada ne razdvoji...
Svaki dan, svaki sat, novi ljudi, novi rat,
jednog dana zbog njih će cijela zemlja stat...

Hej, ljubavi, sad smo ljudi odrasli
i grudi mi bude tvoji pogledi...
Potresi, nemiri, iza ugla vrebaju
a takvi k'o ti nam uvijek trebaju...

Zato što... godine prolaze, dvadeseti vijek,
živim po svome i ljubim zauvijek...
Godine prolaze, nemam ništa s tim,
volim i postojim..

Hej, ljubavi, zašto ne bi ja i ti
Daleko od sviju negdje pobjegli?
Potresi, nemiri iza ugla vrebaju
A takvi k'o ti nam uvijek trebaju...

imenice	
pridjevi	
zamjenice	
brojevi	
glagoli	
prilozi	
prijedlozi	
veznici	
usklici	
čestice	

2. Izdvoji iz pjesme riječi koje nisu u skladu s normom hrvatskoga standardnog jezika. Navedi kako bi te riječi glasile u standardnome jeziku.

RIJEČ U PJESMI	RIJEČI U HRVATSKOME STANDARDNOM JEZIKU

3. Za koji su funkcionalni stil hrvatskoga jezika karakteristični takvi otkloni?

4. Na prazna mjesta upiši riječi koje odgovaraju traženim vrstama riječi pazeći na logičnost i smisao dobivene rečenice.

a) _____ je _____ i _____ u slobodno vrijeme.
(imenica) (pridjev) (glagol)

b) _____ je jučer _____ koševa u _____.
(zamjenica) (glagol) (broj) (pridjev) (imenica)

c) _____! Nisam znao da je tako _____ teško.
(uzvik) (prilog)

5. Vlak rečenica

Napravi vlak rečenica u kojemu svaka nova rečenica počinje **vrstom riječi** kojom je prethodna završila. Na primjer: *Vlak vozi brzo. Jako volim pisati. Učiti je izazovno.*

prilog – prilog

glagol – glagol

_____ ●● _____ ●●

_____ ●● _____ ●●

_____ ●● _____

6. Napiši kratki vezani tekst koji sadržava:

- najmanje deset imenica
- pet pridjeva
- pet glagola
- tri priloga.

Označi potom vrste riječi u svojem tekstu i objasni njihovu funkciju.

Imenice

► Pozorno promotri fotografiju sljedećega plakata i riješi zadatke.

Loti Patafta, *Oboji svijet*

1. Protumači svojim riječima ideju plakata.

2. Ispiši riječi kojima ruke boje pogled na svijet. Zamisli da si upoznao/upoznala izvanzemaljca koji ne poznaje značenje tih riječi jer u njegovu svijetu nema potrebe za njima. Pokušaj svojim riječima zapisati kako bi mu objasnio/objasnila sadržaj tih riječi na primjeru nekih događanja na Zemlji.

RIJEČ	SADRŽAJ

3. Odredi imenicama s plakata gramatički rod i broj. Objasni što primjećuješ u broju pojedinih imenica.

RIJEČ	ROD	BROJ

4. Jesu li imenice s plakata stvarne (konkretne) ili nestvarne (apsktraktne)? Objasni svoj odgovor.

5. Na prazne crte napiši tražene oblike zadanih imenica. (Broj crtā odgovara broju traženih oblika.)

Andrea (G jd.) _____; *Ante* (A jd.) _____; *Dario* (D jd.) _____
_____; *Boccaccio* [bokačo] (D jd.) _____; *talac* (V. jd.) _____
_____, (G mn.) _____; *put* (N mn.) _____;
posjet (L jd.) _____; *daska* (G mn.) _____,
_____, _____; *cvijet* (N mn.) _____
(zbirna imenica) _____

6. Na prazne crte napiši odgovarajuće padežne oblike imenica i pridjeva.

Radi u međunarodnoj _____. (*tvrtka*)
Volim gledati crtiće o _____. (*Spužva Bob Skockani*)
Ana voli najviše crtati _____. (*bojice* – sredstvo, instrumental)
Otišli su na koncert unatoč _____. (*nevrijeme*)
Djeca su trčala oko _____ (*drvo*), a stariji su sjedili na klupi od _____. (*drvo*)
Učili smo o Džori Držiću, poznatome _____. (*petrarkist*)
U prodavaonicu su stigli _____. (*novi auto*)

► U sljedećim je zadatcima samo jedan odgovor točan. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

7. Koja je od sljedećih imenica pravopisno točna?

- A. plićina
- B. pomrcina
- C. štetoćina
- D. tekućina

8. Koja je od sljedećih imenica pravopisno točna?

- A. lijeto
- B. miješec
- C. savijet
- D. zvijezda

9. Koja je od sljedećih imenica pravopisno točna?

- A. džakon
- B. džumbir
- C. džungla
- D. džurđica

10. U kojoj se od sljedećih riječi **ne provodi** sibilizacija u dativu jednine?

- A. Afrika
- B. Amerika
- C. Kostarika
- D. Korzika

Glagoli II

► Pročitaj pjesmu pa odgovori na pitanja.

Darija Žilić, *VAGANJE*

Jedna je žena htjela prijeći cestu,
ali nije vidjela auto iz suprotnog
smjera – Stanite!, vičem u strahu.
ona je čula, pa se pomakla, odmah
pružila mi je ruku – Hvala, puno hvala...
Ništa, ništa, kažem, i sjetim se sebe
prije deset i više godina,
kad me je udario automobil,
vozač je bio kriv i crta mog karaktera,
da važem gore dolje, naprijed nazad,
otići van ili ostati u zemlji, kao da
vrijeme odavno nije prestalo biti
pješčana igra jednog sata...

(Izvor: <https://strane.ba/darija-zilic-izbor-iz-poezije/>)

- Kojim se glagolom opisuje trenutačna reakcija na događaj (dolazak automobila) s početka pjesme?
 - je htjela
 - prijeći
 - nije vidjela
 - vičem
- Kojim je glagolskim načinom žena pokušala pomoći pješakinji i upozoriti je na opasnost?
 - indikativom
 - imperativom
 - optativom
 - kondicionalom
- U kojim se stihovima glagolsko vrijeme nalazi u relativnoj upotrebi?
 - ona je čula, pa se pomakla, odmah / pružila mi je ruku*
 - i sjetim se sebe / prije deset i više godina*
 - vozač je bio kriv*
 - i crta mog karaktera, / da važem gore dolje*
- Koja se dva glagola nalaze u odnosu suprotnosti?
 - kažem – sjetim se*
 - nije vidjela – čula je*
 - pomakla se – pružila*
 - otići – ostati*
- Koja je vrsta riječi u naslovu ove pjesme?
 - glagolski prilog sadašnji
 - glagolski pridjev radni
 - glagolski pridjev trpni
 - glagolska imenica

6. Podcrtaj i označi kraticom sve glagolske oblike u sljedećemu tekstu.

Dodaoše dani kad moramo ponavljati gradivo. Djeca se ustrčala, meni pao mrak na oči. Kako bismo to sad, tijekom njihove ovolike pospanosti i čežnje za praznicima, mogli izvesti? Bili smo vježbali vrste riječi, imenske riječi, pisanje imena. Danas ćemo ponavljati i glagole. Dobro nam stigao i taj dan! Zapisujući zadatke, shvatila sam – naučismo mi ipak mnogo toga. Ako budemo ponavljali, sve će biti u redu. Učeniče, glavu gore, budi vrijedan! Svaki se rad na kraju isplati. Tko radi, taj i griješi, ali bitno je truditi se.

7. Pročitaj tekst pa u tablicu napiši primjere traženih glagolskih oblika.

Lucija je išla u treći razred. Često razmišlja što će postati kad odraste. „Ako budem htjela, bit ću liječnica”, reče. Pogledavasma se u čudu. Bili smo mislili da je zanima ekonomija. Promatrajući nju, osjećam se krivom što ne znam što bih radila. Zaključivši da se ne treba opterećivati, rekoh joj: „Dodji, ne nerviraj se!”

imperativ	
futur 1.	
perfekt	
glagolski prilog sadašnji	
perfekt	
glagolski prilog prošli	
pluskvamperfekt	
aorist	
prezent	
kondicional prvi	
futur drugi	

Francesco Petrarca, *Kanconijer* – pomno čitanje

Ova aktivnost omogućuje ti da provjeriš svoju vještinu pomnoga čitanja. Nakon svakoga teksta slijedi nekoliko tvrdnja o njegovu sadržaju.

Za svaku tvrdnju zaokruži:

A – ako je tvrdnja u skladu s onim što se u tekstu navodi i logički slijedi iz informacija koje se u njemu iznose

B – ako tvrdnja nije u skladu s onim što se u tekstu navodi ili logički ne slijedi iz informacija koje se u njemu iznose

C – ako tekst ne daje dovoljno informacija da bi mogao/mogla zaključiti je li tvrdnja točna odnosno slijedi li logički iz danih informacija. Razmisli koja ti je dodatna informacija potrebna da bi izveo/izvela konkretan zaključak o (ne)točnosti tvrdnje.

Prvi tekst

Idealizirana ljubav u *Kanconijeru*

Petrarcina ljubav prema Lauri u *Kanconijeru* često je idealizirana. Laura je prikazana kao nedostižan uzor ljepote i vrline, zbog čega Petrarca proživljava unutarnji sukob između tjelesne i duhovne ljubavi. U *Kanconijeru* je jedna od tema i prolaznost života, osobito u drugom dijelu zbirke koji je nastao nakon Laurine smrti. Iako Laura ostaje predmet njegovih snova, ona postaje i simbol duhovne težnje prema savršenstvu.

Tvrdnje:

1. Petrarca u <i>Kanconijeru</i> govori i o prolaznosti života.	A	B	C
2. Laura je prikazana kao savršena, ali nedostižna ljubav.	A	B	C
3. Petrarca je u potpunosti zanemario tjelesnu ljubav u <i>Kanconijeru</i> .	A	B	C
4. Petrarca je nastavio pisati <i>Kanconijer</i> i nakon Laurine smrti.	A	B	C
5. U <i>Kanconijeru</i> nije tematizirana duhovna dimenzija ljubavi.	A	B	C

Drugi tekst

Teme *Kanconijera*

Glavne su teme Petrarčina *Kanconijera* ljubav, prolaznost vremena i potraga za savršenstvom. Ljubav prema Lauri oslikava se suprotstavljenim osjećajima sreće i tuge, dok prolaznost vremena donosi svijest o smrtnosti i nostalgiju za prošlošću. Petrarca također naglašava sukob između tjelesne i duhovne ljubavi, što odražava njegovu želju za duhovnim uzdizanjem. U pjesmama se osjeća duboka povezanost s prirodom, koja često simbolizira Petrarcine emocije.

Jezična norma I

1. Zaokruži točan oblik masno otisnutih riječi u sljedećim rečenicama.

- a) Ispred crkve u Mariji Bistrici nekoć su se skupljali **bogci/bokci** koje su hodočasnici darivali novcem.
- b) Moja baka, kad se čemu čudi, upotrebljava smiješnu uzrečicu: *Ti **vrapca/vrabca!***
- c) U školskome **preddvorju/predvorju** postavljeni su stolovi sa šahovskim pločama.
- d) Pothodnici/Podhodnici u Zagrebu često su oslikani vrlo zanimljivim grafitima.
- e) Mjerili smo za zadaću iz Fizike udaljenost **odtud/otud** do kraja dvorišta.
- f) Da bismo izveli pokus, **isipali/izsipali** smo zadanu kemikaliju u epruvetu.
- g) Kupili smo kuću u novoizgrađenom **stambenom/stanbenom** bloku.
- h) Krećemo na put kad roditeljima počne **godišnji/godišnji** odmor.
- i) Spojili smo kompjutor i pisač **bežičnom/bezžičnom** vezom.
- j) Hranu uvijek treba dobro **sžvakati/sažvakati**.

2. Napiši na prazne crte umanjene (deminutive) sljedećih riječi.

bubreg _____
 konac _____
 kruh _____
 stan _____
 tijelo _____
 vijenac _____
 Sunce _____

3. Napiši na prazne crte odgovarajući oblik imenice od glagola navedenoga u zagradama.

Uspjeli smo napraviti _____ oštećenoga televizora.
 (zamijeniti)

Primili smo _____ o datumu održavanja projekta.
 (obavijestiti)

Upalili smo _____ čim se spustio mrak.
 (osvijetliti)

Pratili smo na TV programu _____ Sabora republike Hrvatske.
 (zasjedati)

4. U svakome retku sljedećega teksta nalazi se jedna normativno pogrešna riječ. Prepoznaš je, a potom i prepíšeš u točnome obliku na praznu crtu pokraj retka.

U amazoniji je otkriven ogroman drevni grad.

Ovo mijenja pogled na povijest?

U AMAZONIJI je otkriven ogroman drevni grad koji je bio tisućama godina skriven pod bujnom vegetacijom. Ovo otkriće mijenja naša saznanja o povjesti društava koja su prebivala na tome području. Znanstvenici navode da su kuće i trgovi u regiji upano u istočnom Ekvadoru povezani zapanjujućom mrežom cesta i kanala.

Područje se nalazi u sijeni vulkana zbog kojeg su drevni stanovnici imali pristupa plodnom tlu, no takva je pozicija možda dovela i do kraja njihove civilizacije. Mada su u to doba u gorju južne Amerike, poput Machu Picchu-a u Peruu, postojali gradovi, smatralo se da su u amazoniji postojala samo nomadska plemena ili manja Naselja.

„To mijenja način na koji vidimo Amazonsku kulturu”

„Ovo je starije od bilo kojeg drugog nalazišta koji poznajemo u Amazoniji. Imamo Eurocentrični pogled na civilizaciju te ovo nalazište pokazuje da moramo promijeniti našu ideju o tome što su to uopće kultura i civilizacija”, rekao je arheolog Stephen Rostain iz nacionalnog centra za znanstvena istraživanja u francuskoj, a prenosi BBC.

Amazoniji

(Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/foto-u-amazoniji-je-otkriven-ogroman-drevni-grad/2528537.aspx>)

5. Prepíšeš sljedeći dijalog poštujući normu hrvatskoga standardnog jezika.

a) – cek oces ic il neznas

b) – ej di cemo? rjesim ovo pa trcim

c) – nebi sad to čekao ima 2 djela zadatak

d) – nerazumiem sta opce znaci 'ispravi leksicke pogreške'

e) – aj staviti cu u grupu za sve

f) – haj pls pa nek neko šera riješenja da mozemo ic van